

פרטי כל מס.ג/3

מישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום
שלישי, י"ג בחשוון תש"א (24.10.50)
בשעה 8.30 לפנ"ה.

נרכחים:

- י. שפרינצק - יו"ר הכנסת
- נ. ניר - סגן יו"ר הכנסת.

חברי הועדה:

- י. הררי - היו"ר
- פ. אילנית
- י. בר-יהודה
- ד. בר-דב-האי
- ס. גרובסקי
- א. גרינברג
- א. ג'רג'רה
- ס. בן-עמי
- צ. יהודה
- ס. יערי
- ש. כ"ץ
- א. מזור
- ש. מיקוניס
- ע. משמון
- א. רזיאל-נאור
- ס. נורוק
- י. סרלין
- א. ציזלינג
- י. קסה
- ה. קוק
- א. שפטל
- י. שמחונית
- א. תבורי

ז. גלוסקא (בזכות דעה מייצעת)

מזכירים:

- ח. לרנר - מזכיר יו"ר הכנסת
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת

נעדרים:

נ. ילין-מור - בזכות דעה מייצעת

סדר-ה-יום:

- א. משכורת השופטים
- ב. ברכת ציר ישראל בלונדון לצ'רצ'יל
- ג. סדר-היום בכנסת

לפנינו היום העניינים הבאים:

הי"ר י. הררי:

- א. משכורת השופטים;
- ב. ברכת ציר ישראל בלונדון לצ'רצ'יל;
- ג. סדר-היום בכנסת.

בענין משכורת השופטים: הממשלה החליטה למסור את ההכרעה בענין משכורת השופטים לכנסת. ישנה הצעה לא לקיים ויכוח פומבי בכנסת, אלא למסור את הענין לאחת מועדות הכנסת להכרעה סופית.

ע. סימון:
ברצוני לדעת מה היא משכורת השופטים כיום. על ועדת הכנסת לדעת את מצב העניינים.

הי"ר י. הררי:
הועדה שתטפל בשאלה זו תכנס לעובי הקורה. עלינו רק לדון בצד הפרוצדוראלי. שאלה כזו יכולה להתעורר כמה פעמים - יכולה גם להתעורר שאלת משכורת מבקר המדינה - ועלינו למצוא נוהג לענייני משכורת.

י. סרליון:
האם ידוע לי"ר הועדה על ההחלטה שנתקבלה בוועדת הכספים?

הי"ר י. הררי:
ידוע לי שהיו ועדות משנה של ועדת החוקה ושל ועדת הכספים. שתי ועדות אלו טפלו בשאלה זו והגיעו למסקנה שמסרו לממשלה ולכנסת.

ס. גרבובסקי:
א. אני תומך בזה שמהכרעה בדבר משכורת השופטים לא תמצא בידי הממשלה, על כל פנים משכורת שופטי בית-הדין העליון צריכה להקבע על-ידי הכנסת.

ב. אני בעד מסירת יפוי-כוח לוועדת הכנסת להכריע בשאלה זו.

ג. לדעתי, ויכוח צבורי בשאלה זו - ובצורה שהוא מקבל אצלנו - יהווה פגיעה במעמדו ובעצם האינסטיטוציה הזאת, שצריכה להיות מכוונת ושיש לשמור עליה מכל רבב; השאלה היא חמורה ורצינית.

י. בר-יהודה:
אני מציע לא לספל בשאלה זו בצורה כזאת. אני יכול לתאר לי שלמדינה לא נוח להמצא במצב של שביתת שופטים והיא מעבירה אלינו את ההכרעה בשאלת משכורתם. לדעתי אין הכנסת יכולה לעבור בנוסח כזה. אני מציע שהממשלה תכניס הצעה בנוסחת: איזה מעובדי המדינה יכללו בסוג העובדים שאת משכורתם אין הממשלה קובעת.

אני מציע להפסיק את הויכוח ולבקש את משאמת הפרטים של לכל סוגי העובדים שאת משכורתם אין הממשלה קובעת. לאחר שנדע זאת - נכנס להכנס לדיון לגופו של דבר.

ד. בר-רב-האי:
בלי כל קשר עם האיום של השופטים, היתה לי הזדמנות להגיד, בצורה די חריפה, את דעתי על הדרך בה מוכן חלק מהם ללכת. בלי כל קשר לכך, עלינו לדעת, שאם ישנה קטגוריה של עובדי המדינה שהיא מיוחדת במינה - הרי אלה הם השופטים.

מה קרה כאן? ברצוני להזכיר לכם בקצרה את דרכי הדיון בשאלה זו בצנורות הכנסת. ענין זה נידון באופן מקביל בוועדת משנה של ועדת החוקה וועדת משנה של ועדת הכספים. בוועדת המשנה, הביא היועץ המשפטי טבלא ארוכה הכוללת את כל פקידי משרד המשפטים וצרף אותה לרשימת השופטים; לצאת לא הסכמנו.

ד. בר-רב-האי: טבלא זו נעלמה מעל השולחן, כיון שהיועץ המשפטי ראה את אי-נכונות הועדה לטפל בכל החומר הזה, והענין הועבר לוועדת הכספים.

נוסף לזאת החליטה הממשלה רק ביחס לשופטי בתי-הדין העליון, ולא דנה על משכורת יתר השופטים. מה שחרה בעיקר לשופטי בית-המשפט המחוזי היה שהם הופלו לרעה, שהממשלה דנה רק במשכורתם של בתי-המשפט העליון. שופטי בית-הדין המחוזי טוענים גם שהמרחק בין הדרגה שנקבעה להם ובין הדרגה של שופטי בית-הדין העליון היה גדול מדי. לעצם הענין איני רוצה לדבר כרגע. דבר זה גורם לחוסר יציבות דוקא בשטח המשפטי שצריך להיות בלתי-תלוי. על-כל-פנים, עלינו למנוע ויכוח פומבי בענין זה. אפשר למסור יפוי-כח לוועדת הכנסת או לכל ועדה אחרת לטפל בשאלה, ולדון בשופטי כל מערכת בתי-הדין.

פייגה אילנית: אינני מקבלת את אפאף תלישת עניני המשכורת של איזה שהוא חלק של עובדי המדינה, גבחרים סמונים או פקידים מהכח המסנה אותם.

הכנסת יכולה לקבוע את משכורתם של אותם האנשים שהיא מסנה ולא את משכורתם של אנשים המתמנים על ידי הכח המבצע.

מ. בן-עמי: נראה לי שאין מנוס מהסלת ההכרעה בענין משכורת השופטים על אחת מועדות הכנסת. השאלה היא, כיצד נעשה את הדבר הזה, ולדעתי יש לעשותו בצורה של חוק. חוק זה צריך לקבוע שמכירתם של השופטים נקבעת על-ידי הכנסת והכנסת רשאית למסור לוועדה מסוימת את קביעת המשכורת. בצורה כזאת לא יהיה הויכוח על גובה המשכורת אלא מי הוא הקובע את המשכורת. הועדה תקבע אחר-כך את המשכורת בצורה יסודית, לגבי כל סוגי השופטים. לדעתי אין כל ערך לדבר אם אנחנו נקבע והממשלה תאשר, כי אז הרי הממשלה היא הקובעת. כרגע איננו מוסכמים לטפל בשאלה זו לפני שתקבל חוק המיפה את כחה של הכנסת לקבוע את משכורת השופטים.

היו"ר י. הררי: אין כל ספק לדעתי שאם מדברים בכלל על שופטים, יש לכלול את כל השופטים ואין כל הנדל ביק-שופטי בתי-הדין העליון ובין שופטי יתר בתי-הדין. עלינו להחליט על כל שופטים.

אשר להצעת חבר הכנסת בר-יהודה, שהממשלה תכניס הצעה כללית ונקבע מסמרות בדבר אותן המשכורות שהכנסת קובעת ואיזה הן המשכורות שהממשלה קובעת - יש הגיון רב בהצעה הזו, אבל לא הייתי רוצה שנדחה את ההחלטה ביחס למשכורת השופטים עד אשר תמברר שאלה זו. מטה-נלשן? אם משאם מישהו סבור שמשכורת השופטים אינה מספקת, וביחוד אין שופטי השלום יכולים להתפרנס ממשכורת זו - אי אפשר כך להמשיך ולא יהיה הובן מצדנו לעכב את משכורתם עד אשר יוסדרו כל הענינים.

אני מציע איפוא לתקן את הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה ולומר שאנו מבקשים מהממשלה לקבוע אחת ולתמיד מה הן המשכורות היוצאות דופן שצריכות להקבע על-ידי הכנסת, ומיד להחליט בענין השופטים, כי ברור שאין לדחות עוד את הענין הזה. אני מבין לו היו נותנים לשופטים תשובה שלילית. אך אין עושים זאת כי אם מושכים אותם. לי נדמה, שאין הצדקה שהכנסת תנהג בדרך זו; אם משאם אחאאם מחובתנו להחליט - עלינו לעשות זאת.

אני שמח על כך שהממשלה החליטה להעביר אלינו את ענין משכורת השופטים. דעתי היא שמשכורת כל ענף השיפוט צריכה להקבע על ידי הכנסת, כי ללא כל ספק זהו דבר מיוחד במינו, ועל-ידי כך מבליטים את אי תלות שופטים בחלק האדמיניסטרטיבי והאקזקוטיבי של המדינה. על-ידי כך גם ירגישו את עצמם השופטים יותר חזקים להחליט נגד אותה ממשלה השולטת באותו זמן, כי הם ידעו שמכורתם אינה תלויה בה.

היו"ר י. הירי:

אינני ורואה את עמדתה של חברת הכנסת אילנית. לדעתי עלינו לעשות הכל כדי שהשופטים ימונו על-ידי נשיא המדינה, ולהוציא את מינוי השופטים מכלל סכסוכים מפלגתיים. התוכחנו רבות על מעיה זו ודעתי היא שהרכב בית-הדין העליון צריך להיות לא לפי כח מפלגתי, אלא לפי האימון האישי של כל איש ואיש. לדעתי צריכה להיות הפרדה בין השופטים ובין הממשלה. לי נדמה שיש להעביר את ענין המסכרות לוועדת החוקה, חוק ומשפט - אך זה ענין לשיקול דעתה של הוועדה.

אני מעמיד להצבעה כעת את ההצעות השונות:

ה צ ב ע ה

בעד הצעת ס. גרנובסקי: ועדת הכנסת מציעה
לכנסת לקבל יפוי-כח
לקביעת משכורתם של
השופטים לדרגותיהם השונות - רוב

בעד הצעת בר-יהודה וש. כץ:
ועדת הכנסת מתספל בענין זה לאחר
שתקבל בכנסת החלטה קובעת אם יש
קטגוריות אחרות של עובדי המדינה
שאת משכורתם אין הממשלה קובעת, אלא
מוסד מסוים של הכנסת - מיעוט.

מחליטים:

ועדת הכנסת מציעה לכנסת לקבל יפוי-כח לקביעת
משכורתם של השופטים לדרגותיהם השונות.

הסתייגות לחברי הכנסת י. בר-יהודה
וש. כץ:

ועדת הכנסת תספל בענין זה לאחר שתקבל
בכנסת החלטה קובעת אם יש קטגוריות
אחרות ומה הן הקטגוריות של עובדי
המדינה שאת משכורתם אין הממשלה קובעת,
אלא מוסד מסוים של הכנסת.

היו"ר י. הירי:

עלינו להחליט כעת, במקרה שהכנסת תקבל את
הצעת ס. גרנובסקי, אם נציע סיד שהועדה
תספל בזה שאופן סופי, או שהכנסת תצטרך לאשר את ההחלטה.

י. בר-יהודה:

הכנסת תקבע את אותם הדברים שהיא תקבע,
בדרך שקבעה את משכורת חברי הכנסת; כלומר
מסקנות הוועדה תובאנה לסליאה לאישור. מה שיאה כלפי חברי הכנסת - יאה
כלפי השופטים.

ס. גרנובסקי:

אין אנו מעוניינים להסתיר את משכורת השופטים;
היא תפורסם אחר-כך בעתונות. אנו רוצים
לסנוע ויכוח פומבי, שלעתיים עלול לפגוע בשופטים, ואנו רוצים לשמור על כבוד
השופטים. את המשכורת שלנו הנאנו לכנסת, מכיון שאנו האינטרסנטים.

י. טרלין:

אני בעד זה שהכנסת תתן סמכות מלאה לוועדה,
אבל לא מתוך אמתם הנימוקים שהוזכרו כאן.
לא תהיה סודיות והויכוח לא יהיה פוגע; בוועדה אפשר יהיה לברר את הענין
הרבה יותר טוב מאשר כסליאת הכנסת.

ה. קוק:

אני מציע לא להחליט כרגע בנידון זה.

ה צ ב ע ה

ברוב קולות נדחתה הצעת חבר הכנסת ה. קוק.

הי"ר י. הררי:

אני מעמיד להצבעה את שתי ההצעות המאות:

1. הצעת ס. גרבווסקי: החלטת הועדה היא
2. הצעת י. בר-יהודה: החלטת הועדה חבאנה

טופית;
לפני מליאת הכנסת לאישור.

ה צ ב ע ה

14 -	בעד הצעת ס. גרבווסקי
	בעד הצעת י. בר-יהודה
5 -	וש. סיקוניס

מחליטים:

להציע למליאת הכנסת שהועדה שתטפל בשאלת
משכורת השופטים תהיה מוסמכת להחליט טופית
בשאלה זאת.

הסתייגות: לחברי הכנסת י. בר-יהודה
וש. סיקוניס:

הועדה שתטפל בשאלת משכורת השופטים
תביא את מסקנותיה למליאת הכנסת לאישור.

י. סרלין: האם אין להביא החלטה זו לכנסת בצורת חוק?

לי נראה שהחלטה היתה ברורה לגמרי.

הי"ר י. הררי:

י. שפרינצק יו"ר הכנסת: עלי להביא בפניכם שלש שאלות:

1. סדר-היום;
2. הצעות לסדר-היום;
3. ברכת הציר הישראלי בלונדון לצ'רצ'יל
והפרסום שניתן לענין בהמסטר.

אתחיל בענין השלישי. קראתי בעתונות
שציר ישראל בלונדון ברך את צ'רצ'יל ליובל החמשים של עבודתו הפרלמנטרית,
בשם הכנסת ושצ'רצ'יל שלח תודה לבכית שהועברה ליו"ר הכנסת. ברדתי את הענין
ונוכחתי לדעת כי בשם הכנסת לא נשלחו כל ברכות לצ'רצ'יל, ואת התודה הלבבית
גם כן לא קבלתי. נדהמתי לקריאת ידיעה זו, כי אין זה דבר רגיל אצלנו
וגם לא במקומות אחרים. ברדתי את הענין ונודע לי כי כל הגורמים, שיכלו
לעשות זאת - לא עשו כן. לאחר בירורים נוספים נודע לי שהציר בלונדון קיבל
במוסנט מסוים, סצא לנחוך לברך את צ'רצ'יל בשם המדינה ובשם הכנסת. עוד
לא הוברר לי מה היתה הזדמנות זאת, אבל ברור מראש שמה שקרה לא צריך היה
לקרות. פניתי בנקשה לקבל אינפורמציה מפורטת ביותר. לדעתי יש לנזוף
באלה שגרמו למה שקרה וברכו בשעה שלא צריכים היו לעשות כן, ויש לדאוג
לכך שלא יקרו דברים כאלה לעתיד.

י. שפרינצק:

חבר הכנסת בר-יהודה הזדרז ופנה לששיאות, לוועדת הכנסת ובשאלתא לשר החוץ. מאשר פונים במכתב לנשיאות שאחד מחבריה הוא בא-כחו של חבר הכנסת בר-יהודה, סן הנימוס הוא לחכות לתשובת הנשיאות ואין זה לכבוד העניין ולכבוד המדינה לפנות לשעדת הכנסת לפני שמקבלים את תשובת הנשיאות. אם קרה דבר כזה צריך משרד החוץ להודיע לכל הקונסולים שאין להם למסור דברים בשם הכנסת. היום פורסם כבר כל העניין הזה בתחנות, ואני עוד טרם קבלתי את כל הפרטים שבקשתי. העתונות כבר טוענת על האמצעות שיטת פגיעה בריבונות הכנסת. קרה מקרה - נקבל הסברה והתנצלות; על כל פנים נדון בעניין לאחר שנקבל הסברה ופרטים מלאים. אני בטוח שהמכרז בעצמו מצטער כבר על מה שעשה ולא היתה כאן כל כוונה ומזימה. דברתי עם שר החוץ והוא גם כן נדהם מאינצידנט זה. הוא בקש ממני לחכות שניים שלשה ימים עד אשר יקבל פרטים מלאים. אני מבקש מכם לחכות מספר ימים ולדון בשאלה לאחר שנקבל את החומר. קבלתי הודעה שננקטו כל הצעדים כדי לקבל את הפרטים המלאים.

היו"ר י. הררי:

אני מציע שחבר הכנסת בר-יהודה ימסור הודעה אישית מבלי להכנס לעצם העניין.

י. בר-יהודה:

ראשית כל אני מאשר שלא אני, אלא אנחנו, הזדרזנו וראינו חובה לעצמנו להזדרז. במכתבנו לנשיאות קבענו מראש, שאין לנו כל ספק שהיא כאן הועמדה בפני עובדה, ובקשנו להודיע לנו אם, מתי ואיך הוכח הדבר ומה נעשה בקשר עם הדבר שראינו בו פגיעה בריבונות הכנסת, כי כל הודעה בשם הכנסת, שלא בהחלטת הכנסת, יש בה משום פגיעה קשה בריבונות הכנסת, כאשר זה נעשה כלפי חוץ ואפילו במדיניות חוץ. פנינו גם לוועדת הכנסת בעניין זה. שר החוץ צריך לתת את כל ההוראות לציריות, כדי שלא יקרו דברים כאלה. יש לי יחס של כבוד גמור, באופן אישי לאילת, אבל אני מאמין את שר החוץ שלא נתן הוראות מסודרות לצירים מה מותר להם ומה אסור להם להגיד. חשבנו שועדת הכנסת צריכה לדון, לא בעניין הקונקרטי - עניין הנשיאות - אלא בעניין בכללותו, וגם זאת ראינו כדבר כבוד. אני מאשר שהזדרזנו מפני שיש כאן תקדים שיש לשים לו קץ שלא יעשה כן להבא.

אני רואה לכבוד לעצמי שעשיתי זאת, לדעתי לא רק בשם סיעתי, אלא גם בשם סיעתו של יושב-ראש הכנסת ובשם יתר סיעות הכנסת. עשיתי זאת בשם כל הסיעות, לדעתי, אם כי לא היה לי יפוי-כח. לכן כתבתי בפירוש בשם סיעתי בלבד, אם כי ראיתי את עצמי מחויב מוסרית כממלא תפקיד בשם כל הסיעות. לנשיאות פניתי לעניין הקונקרטי ולועדת הכנסת - בעניין העקרוני הכללי.

י. שפרינצק:

לפי מהלך עבודת הכנסת מתברר שהועדות עמוסות כבר/ בחוקים לקריאה שניה, שלא הכינו אותם למושב זה. ישנם גם כמה חוקים שהם/רכושה של הכנסת אם כי עוד לא נידונו. הכנסת ממשיכה בעבודתה הרגילה. בסדר-יומה הוכנסו שני סעיפים, שני חוקים שהונחו כבר על שלחן הכנסת ושהוצאו על-ידי הממשלה: חוק לתיקון פקודת הדרכים וחוק מס נסיעות לחו"ל. חוקים אלה הוכנו על-ידי הממשלה לפני התפטרותה, ואם כי החוקים האלה שייכים לכנסת כיון שהונחו כבר על שלחנה, ברצוני לדעת אם אין התנגדות להבאתן. אם שיש משהו החולק על כך - לא נביא חוקים אלא לפי שעה לכנסת אף-על-פי שלדעתי יש להביאם.

ה. קוק:

ברצוני לשאול את יו"ר הכנסת שהביא בפנינו את השאלה הזו, שאלה: האם זה לכבוד של הכנסת, שבזמן שהיא יושבת אתמול והיום, ובזמן של משבר קונסטיטוציוני, להעמיד את הכנסת במצב שבו אין לה שום אינפורמציה ביחס למצב העניינים. ברצוני לשאול את יו"ר הכנסת אם הוא יסכים לכך שבפתיחת הישיבה היום תמסר הודעה מוסמכת בכנסת על המצב. אם תמסר הודעה כזאת אפשר יהיה, לדעתי, אפוא לעבור לדיון בכל עניינים סידוריים.

י. סטה:

אני מציע להוריד את הצעתו של חבר הכנסת
קוק מסדר-היום. לעת עתה הממשלה עודה קיימת
מפני שהיא חוקים ואין להטיל כל פגם חוקי בפרוצדורה. אני משתוסם על כך שהיו"ר
אומר: אם תבוא טענה על כך - אני מוכן שלא לדון על החוקים האלה. לדעתי
אין מה לדון; יש חוק ויש פרוצדורה.

י. בר-יהודה:

ברצוני להזכיר לוועדה שבסדר-יומה של הכנסת
ישנו הסעיף "דיון על הדין וחשבון של
ועדת החקירה בענין החנוך במחנות העולים". אני מציע שזה יהיה הסעיף הראשון
שלנו, כי אין כל רשות לדחות אותו גם במצב של משבר. כן ברצוני להזכיר
לכם שלפני הפגרא הוחלט להעמיד בסדר יומה של הכנסת את שאלת חלוקת הנייר
בין העתונים.

אשר לדברי יו"ר הכנסת - אני מניח שלא
ימצאו רבים שלא ינסו תוך כדי דברי שר, לעקוץ אותו. זה בודאי יהיה, אבל
אין זה צריך לסנוע מהעמדת דברים שגורמים לסדר היום - דברים שכבר הוכנסו.
ברור כמובן, שאין כרגע הממשלה יכולה לבוא לפני הכנסת עם הצעות פוליטיות
בענף שלם, מפני שאת זאת אין ממשלה שאין רוקשים לה אמן יכולה לעשות.
אין אפשרות להגיב על תכנית כזאת, אלא באי-אימון, ואי-אימון הרי בא כבר
לממשלה.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת:

כרגע ישנה ממשלה בתוקף החוק, וכל זמן
שהיא קיימת - ועד שיוחלט אחרת - היא
ממשלה. כמובן שצורך חבר הכנסת בר-יהודה באמרו שאין לבוא בתכנית כלכלית;
יהיה זה חוסר טעם מצדה אם תעשה כן. מסבה זו לא מסר שר האוצר את הרצאתו.
אבל, עבודה רוטינית תיעשה עד לבשימתה האחרונה של הכנסת הזאת. זאת סובר
יו"ר הכנסת. והוא סובר זאת עפ"י הגיון ולפי רוח החוק. כפי ששמעתי כאן
אין התנגדות להכאת שני הסעיפים האלה והם יובאו. לא הצעתי לגזור גזירה
על הוצאת כל צבה - זאת מציע בהזדמנות אחרת. אשר לסעיף "המחנות"
הוא קיים וחברי הנשיאות ידעו מתי להעמידו לדיון.

ישנן כמה הצעות לסדר-היום שאינני יודע
כיצד להגדיר אותן, כי חלק מהן עבר זמנן בגלל המשבר. ישנן כמה הצעות
שהן אקטואליות, כי אין להן כל קשר עם המשבר. לכן מבקש לקיים ישיבה נוספת
של ועדת הכנסת כדי לברר את השאלה הזאת.

ה ח ל ט ה

הוחלט לקיים ישיבה נוספת בערב.

הישיבה נועלה בשעה 10.30